

Vabariigi Valitsuse istungi protokollilise otsuse „Nende tegevuste loetelu, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Rahandusminister teeb ettepaneku kiita heaks protokollilise otsuse eelnõus olevad muudatused ja korrigeerimised nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, ning avaldada loetelu muudetud kujul Rahandusministeeriumi veebilehel.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituse analüütik Triin Käpp (tel. 5885 1485, e-post: triin.kapp@fin.ee).

2. Eelnõu sisu

Vastavalt riigieelarve seaduse § 58 lõikele 1¹ võib Vabariigi Valitsus Vabariigi Valitsuse reservi koosseisus ette näha sihtotstarbelisi vahendeid Vabariigi Valitsuse heakskiidetud tegevuste rahastamiseks. Tegevused, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, kiidab Vabariigi Valitsus heaks istungi protokollilise otsusega.

Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2014. a määruse nr 123 „Vabariigi Valitsuse reservist vahendite eraldamise ja eraldatud vahendite kasutamise kord“ § 3 lõike 3 kohaselt tuleb sihtotstarbelisest reservist vahendite eraldamise taotluse esitamisel viidata Vabariigi Valitsuse otsusele, millega on tegevuse rahastamine heaks kiidetud.

Vabariigi Valitsus kinnitas loetelu nendest tegevustest, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, 2025. aasta detailvaates ning perioodi 2024-2028 koondvaates 2025. aasta 16. jaanuari istungil (protokoll nr 3, päevakorrapunkt nr 11). Nimetatud loetelu on Vabariigi Valitsus muutnud viimati 2025. aasta 13. novembri istungi otsusega (protokoll nr 50, päevakorrapunkt nr 13).

Käesolevaga esitab rahandusminister Vabariigi Valitsuse istungile protokollilise otsuse eelnõu täiendavate muudatuste ja korrigeerimiste tegemiseks nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid. Tegevuste loetelus kajastatakse:

- Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite prognoositavate jääkide suunamine Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahenditesse ettenägematute kulude katmiseks (ptk 2.1).
- Riigi eelarvestrateegia (RES) 2026-2029 koostamisel otsustatud aastevahelised eelarve ümbertõstmised 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistes vahendites (ptk 2.2).

- Riigi 2025. aasta lisaeelarvetest tulenevad muudatused Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistes vahendites (ptk 2.3).
- Korraliselt 2025. aastasse üle kantud Vabariigi Valitsuse reservi 2024. aasta jäägid (ptk 2.4).

2.1 Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite prognoositavate jääkide suunamine Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahenditesse ettenägematute kulude katmiseks

2025. aasta riigieelarve seadusega on Vabariigi Valitsuse reservi ettenägematuteks kulutusteks kavandatud 14 289 903 eurot, millele lisandub 2024. aastast üle kantud Vabariigi Valitsuse reservi jääk summas 53 278 625 eurot ning Vabariigi Valitsuse 2025. aasta 11. septembri kabinetinõupidamise otsusega Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelises reservist ümber suunatud 5 704 207 eurot. Seisuga 04.12.2025 on Vabariigi Valitsus näinud reservi sihtotstarbete vahendite arvel reservi sihtotstarbelistesse vahenditesse ette tegevusi 62 394 219 euro ulatuses ning ettenägematute kulude katmiseks on valitsemisaladele reservist eraldatud 5 937 424 eurot. Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahendite jääk on seega 4 941 092 eurot.

Menetluses on veel Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi taotlused Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahenditest 7 232 826 euro eraldamiseks, et katta eriti ohtliku loomataudi sigade Aafrika katku ennetus- ja tõrjeabinõude kulud ning loomapidajatele taudi tõttu likvideeritud loomade, sööda, seadmete ja pakkematerjalide hüvitamise kulud. Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahendite olemasolevast jäägist ei piisa antud taotluste täismahus rahuldamiseks.

Rahandusminister teeb Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile Vabariigi Valitsuse reservist erakorraliste kulude katmiseks vajaliku raha eraldamiseks (ning võimalike muude ettenägematute kulude katmiseks) ettepaneku suurendada 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbete vahendeid **4 687 332 eurot** ja vähendada sama summa ulatuses 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistes vahendites üleriigilise tegevuse „Välisloetuste tagastused“ eelarvet 3 000 000 eurot ja tegevuse „Riigiasutuste rendimaksud“ eelarvet 1 687 332 eurot. Nimetatud tegevuste eelarveid on võimalik vähendada, kuna praeguseks on teada, et nende vahendite vajadus on osutunud käesoleval aastal prognoositust väiksemaks või ära langenud.

2.2 RES 2026-2029 koostamisel otsustatud aastatevahelised eelarve ümbertõstmised 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistes vahendites

RESi koostamisel prognoosivad asutused nelja-aastaseid eelarveid, hinnates seejuures juba kehtiva RESiga neile planeeritud tegevusi ja eelarve jaotust aastate vahel. Kuna aastatevaheline jaotus võib hangete, soetuste, toetusvoorude jms arvestades oluliselt muutuda, siis viiakse valitsemisalade esitatud täpsustunud prognoosid RES koostamisel Vabariigi Valitsusele otsustamiseks. Muudatusi aastate vahel eelarve ümber tõstmiseks - **sh jooksev eelarveaasta** - võib teha kuludes ja investeringutes koondmahtu muutmata. Aastate vahel võib ümber planeerida ka Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi koosseisus olevaid summasid, mida

pole veel valitsemisala eelarvesse eraldatud. Taotlusi võib esitada nii tegevuste edasilükkamiseks kui ka tulevastest aastatest varasemaks toomiseks.

RES 2026-2029 koostamisel valitsemisalade esitatud ettepanekud aastatevaheliseks eelarve ümbertõstmiseks võttis Vabariigi Valitsus teadmiseks 2025. aasta 28. augusti kabinetiõupidamisel (päevakorrapunkti nr 4 otsusepunkt nr 20). Vabariigi Valitsuse 2025. aasta 11. septembri kabinetiõupidamisel otsustati suunata Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelises reservis aastatevahelise ümbertõstmiste tulemusel 2025. aasta eelarves vabanenud **5 704 207 eurot** Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeta reservi ettenägematuteks kuludeks (päevakorrapunkti nr 1 otsusepunkt 8).

RES 2026-2029 koostamisel otsustatud aastatevahelised eelarve ümbertõstmised, mis hõlmasid 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, olid järgmised:

- Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalale õigusaktidest tulenevateks meetmeteks ette nähtud eelarvest tõsteti 3 933 622 eurot edasistesse aastatesse. Tegevused on seotud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine), mis on veel koostamisel.
- Kliimaministeeriumi valitsemisalale avaandmete direktiivi ülevõtmiseks ette nähtud eelarvest tõsteti 220 348 eurot 2026. aastasse avaandmete avalikustamise investeeringuteks, kuna käesoleva aasta hangitavate teenuste lepinguline maht on täidetud.
- Kliimaministeeriumi valitsemisalale riigipoolseks AS Eesti Raudtee kahjumi katmiseks ette nähtud eelarvest tõsteti 5 921 eurot 2027. aastasse prognoositava kahjumi katmiseks. Tegemist oli AS Eesti Raudtee finantsplaani alusel tehtud korrigeerimisega.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalale õigusaktidest tulenevateks meetmeteks ette nähtud eelarvest tõsteti 68 716 eurot 2026. aastasse. Tegevused on seotud rahvusvahelise sanktsiooni seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusest tulenevate andmebaasi litsentsitasudega, mis on vajalikud kehtestatud sanktsioonidest kinnipidamise üle järelevalve tegemiseks.
- Rahandusministeeriumi valitsemisalale laiapindse riigikaitse arendamiseks ette nähtud eelarvest tõsteti 1 034 000 eurot edasistesse aastatesse. Tegevused on seotud riigisadaluse töötlussüsteemide ühendamise ja seonduva küberturvalisuse projekti ning maksukohuslaste registri andmete säilitamise, side- ja infosüsteemide toimepidevuse projektiga, mille rakendamise ajakavad on täpsustunud.
- Sotsiaalministeeriumi valitsemisalale tervishoiu hädaolukordadeks ja riigikaitseks valmistumise korraldamiseks ette nähtud eelarvest tõsteti 441 600 eurot 2026. aastasse riigi tervishoiuvaru haldamiseks, tervishoiuteenuse osutajate koolitus- ja õppusekulude katteks ning kriisitoimepidevuse tõstmiseks. Suuremad kulutused on prognoositud üleriigilise õppuse „*Vigorous Warrior 2026*“ läbiviimiseks ning uue „*Advanced Trauma Life Support*“ koolituse toetamiseks. 2025. aastaks kavandatud tegevuste kulud jäid planeeritud väikesemaks.

Käesoleva protokollilise otsusega kajastatakse RES 2026-2029 koostamisel heaks kiidetud 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste tegevuste eelarvete vähendamine ka nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid.

2.3 Riigi 2025. aasta lisaeelarvetest tulenevad muudatused Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistes vahendites

Riigikogu võttis 18.06.2025 vastu riigi 2025. aasta lisaeelarve seaduse, millega suunati Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest **1 220 308 eurot** Siseministeeriumi valitsemisala eelarvesse ABISe (automaatne biomeetriline identifitseerimissüsteem) 2025. aasta ülalpidamiskuludeks. ABISe esialgne rahastamise otsus tehti 2017. aastal. Kuna tegemist oli pikaajalise uue ja suure arendusprojektiga, mille kohta polnud teada vahendite täpne vajadus aastate lõikes, siis planeeriti kogu projekti eelarve (sh nii arendus- kui ka ülalpidamiskulud) püsivalt Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite koosseisu. Kuna arendused on valmis ja ABISe ülalpidamiskulude maht selgunud, puudus vajadus edaspidi eelarvet Vabariigi Valitsuse reservis hoida ning vahendid tõsteti ümber Siseministeeriumi valitsemisala eelarvesse.

Riigikogu võttis 03.12.2025 vastu riigi 2025. aasta teise lisaeelarve seaduse, millega vähendati Vabariigi Valitsuse reservi **15 406 654 eurot**. Mootorsõidukimaksu seaduses täiendavate maksusoodustuste rakendamisega tagasiulatuvalt alates 01.12.2025 vähenevad 2025. aasta riigieelarve tulud 12 300 000 eurot ning vastavas mahus tuli vähendada ka riigieelarve kulusid, mida otsustati teha Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite arvelt. Lisaks suunati Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest Välisministeeriumi valitsemisala eelarvesse 3 106 654 eurot, et katta äridiplomaatia suunitlusega ärimissioonide, visiitide ja ärisündmuste läbiviimise, Eesti välisesinduste poolt korraldatavate ürituste ja turundus- ning kommunikatsioonitegevuste, Ukraina ülesehitusprojektide ning sinna sisenevate ettevõtete kasvava toetusega seotud täiendavad kulud. Äridiplomaatia suunitlusega ärimissioonide, visiitide ja ärisündmuste korraldamine, Ukraina ülesehitus ja Eesti ettevõtete toetamine Ukraina suunal vajavad kiireid alustavaid tegevusi juba 2025. aastal, tagamaks hea lähtepositsioon järgmisteks aastateks, mil tegevused jätkuvad.

Muudatusega vähendati Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid järgmiselt:

- Sotsiaalministeeriumi valitsemisala tegevuse „Julgeolekumaksuga seotud IT arendus- ja rakenduskulud“ eelarvet 1 311 984 eurot;
- Välisministeeriumi valitsemisala tegevuse „Euroopa Rahurahastu täiendav sissemakse“ eelarvet 8 594 670 eurot;
- üleriigilise tegevuse „Välis- ja välisloetuste tagastused“ eelarvet 4 000 000 eurot;
- üleriigilise tegevuse „Teadus- ja arendustegevuse kulud jaotamata projektidele“ eelarvet 1 500 000 eurot.

Ülalnimetatud tegevuste eelarveid oli võimalik vähendada, kuna praeguseks on teada, et nende vahendite vajadus on osutunud käesoleval aastal prognoositust väiksemaks või ära langenud.

Käesoleva protokollilise otsusega kajastatakse riigi 2025. aasta lisaeelarvetega otsustatud 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite vähendamine ka nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid.

2.4 Vabariigi Valitsuse reservi 2025. aastasse üle kantud 2024. aasta kasutamata jäägid

Nende tegevuste loetelus, milleks võib kasutada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelisi vahendeid, kajastatakse 2024. aasta Vabariigi Valitsuse reservi jääkide korraline 2025. aastasse ülekandmine summas **18 442 265 eurot**. Tegemist on loetelu tehnilise korrigeerimisega, vahendite kasutamise tähtaega on pikendatud ühe eelarveaasta võrra rahandusministri 30.06.2025 käskkirja nr 48 alusel.

Detailsem ülevaade Vabariigi Valitsuse reservi 2024. aastaks planeeritud, kuid kasutamata jäänud sihtotstarbeliste vahendite korralisest ülekandmisest, on toodud tabelis 1.

Tabel 1. 2024. aasta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbeliste vahendite jäägi korraline ülekandmine 2025. aasta Vabariigi Valitsuse reservi valitsemisalade ja tegevuste kaupa (täiseurodes)

Tegevused, milleks võib kasutada VV reservi sihtotstarbelisi vahendeid	Eraldamata 2024. aasta eelarve	Sihtotstarbeliselt 2025. aastasse
Justiits- ja Digiministeerium	16 154	16 154
Euroopa Liidu struktuurifondide projektide halduskulu	16 154	16 154
Kliimaministeerium	983 924	739 221
Avaandmete direktiivi ülevõtmine	838 411	593 708
Õigusaktidest tulenevad meetmed	145 513	145 513
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	130 000	130 000
Õigusaktidest tulenevad meetmed	130 000	130 000
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium >> Justiits- ja Digiministeerium	297 332	297 332
Õigusaktidest tulenevad meetmed	297 332	297 332
Rahandusministeerium	36 525	36 525
Laiapindse riigikaitse, sh elanikkonnakaitse arendamine	36 525	36 525
Siseministeerium	7 806 456	7 806 456
Idapiiri väljaehitamine ning taristu	6 446 711	6 446 711
Automaatse biomeetrilise identifitseerimissüsteemi (ABIS) arendus	1 177 655	1 177 655
Õigusaktidest tulenevad meetmed	182 090	182 090
Üleriigiline	15 920 382	9 416 577
2014-2020 perioodi sulgemise kulud	15 796 151	9 292 346
IKT küberturvalisuse kulud	124 231	124 231
KOKKU	25 190 773	18 442 265

Riigikogus 11.12.2024 vastu võetud Vabariigi Valitsuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega korraldati Justiitsministeerium alates 01.01.2025 ümber Justiits- ja Digiministeeriumiks ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi digiarengu

valdkonna ülesanded läksid üle Justiits- ja Digiministeeriumile. Ministeeriumite tööjaotuse ümberkorraldamisest tulenevalt kanti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala tegevuse „Õigusaktidest tulenevad meetmed“ eraldamata 2024. aasta eelarve jääk üle Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalale.